

Sakala maleva aastaõppus

Praktiliselt aasta algusest alates valmistati Sakala malevas sügiseseks suureks koostööõppuseks. Selleks tehti tublisti staabitööd, peeti mitmeid kordnõu koostööpartneritega, rehkendati ja kavandati tegevusi. Tulemiks oli 19. kuni 22. septembrini toimunud koostööõppus „Mulgi mäss 2013“.

Õpieesmärgi täitmiseks loodi stsenaarium, mille põhisisuks oli riikide vahelise relvakonflikt eelsed tingimused. Selle stsenaariumi alusel loodi maleva allüksustele, Politsei ja Piirivalveameti üksustele ja Päästeameti asutustele õpikeskkond, mis formeerus õppuse juhtstaabi poolt antud käsuga.

Õppuse põhieesmärgiks oli maakonna nn. jõustruktuuride operatsioonide kavandamine ja juhtimine sisejulgeoleku tagamiseks. Õppus oli jaotatud kolmeks etapiks. Esimene etapp kestis aasta algusest kuni 4. juunini ja selle sisuks oli ettevalmistused ja kavandamine. Koostati esialgne stsenaarium, teavitati isikkoosseisu, telliti juurde ja ladustati vajalik varustus. Teine etapp algas 5. juunil ja kestis 22. septembrini. Selle sisuks oligi õppuse enda korraldamine ja seda omakorda tehti kahes faasis: I faas oli MAPEX, ehk kaardiharjutus, mis viidi läbi kahel korral: 5. – 9. juuni Kaitseliidu kompaniivõlema kursusel õppivatele ohvitseridele ja 14. – 15. september maleva allüksuste ülematele.

II faas oli õppus ise. 19. septembril tõsteti maleva kaitseliitlaste häiretaset. 20. septembril toimus maleva allüksuste hajutatud formeerimine ja õhtul kella 20 paiku esimene ühisoperatsioon koodnimega „Haigla“. 21. septembril toimus õppuse käigus aga kolm ühisoperatsiooni – „Linn lukku!“, „Miiting“ ja „Naftabaas“. 22. septembri varahommikul jätkus õppus peamiselt Kaitseliidu jõududega ja selle osa nimetuseks oli lihtsalt „Rünnak – kaitse“. Selle lõppemisel toimus maleva allüksuste lahkkformeerimine ja õppuse korraldusliku osa lõpetamine. Kolmas etapp oli 22. – 29. septembrini ja selle

sisuks oli suure õppuse täielik lõpetamine, allüksuste varustuse ja relvade hooldamine ja ladustamine ning viimase tegevusena ka õppusest kokkuvõtte koostamine.

Õppuse juhtimiseks oli loodud ühendstaap, kuhu kuulusid Kaitseliidu, Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti, ja vastutegevuse poolt määratud juhid. Lisaks sellele tegutsesid veel eraldi maleva staap, Politsei- ja Piirivalveameti mobiilne välistaap ja päästepiirkonna juht. Kaitseliidu poolt osales õppusel viis allüksust, neist kaks olid formeerimispunktide meeskonnad, kes täitsid ka kõrvalülesandeid, kokku ligemale 200 kaitseliitlast ja naiskodukaitsjaga. Politsei- ja Piirivalveameti poolt osales erinevates olukordades kokku ligemale 100 politseiniku ja piirivalvurite ning Päästeameti poolt oli õppusel kokku umbes 35 päästeametnikku.

Õppuse stsenaarium oli oma alusmaterjali poolest tunduvalt laiem kui vaid Viljandi maakond või Eesti Vabariik. Meelt avaldavad inimesed on pärit peamiselt Kirde-Eestist. Rahutuste käigus on 1-2 meelevaldajat ka hukkunud ja mitukümmend saanud vigastusi. See teave omakorda mõjutas, et meelevaldused laienesid nii pealinna kui Lõuna-Eesti maakondadesse. Julgeolekuolukord Kirde- ja Lõuna-Eestis pingestus iga päevaga, piiril on juba aset leidnud isegi tulevahetused Eesti piirivalvurite ja tundmatute relvastatud isikute vahel. Meelevaldajate nõudmised on muutunud poliitilisteks ja nõuti jõulist sekkumist. Sellise üldise olukorra tingimustele vastavalt asusid koostööpartnerid õppuse käigus omi ülesandeid täitma. Ühisoperatsiooni „Haigla“ eesmärgiks oli haigete evakueerimine õhtupimeduse ekstreemsetes tingimustes. Päästjate tegevust olid „segamas“ vastutegutsjad. Politsei „arreteeris“ neist mõned aktiivsemad. Et olukorda normaliseerida ja kontrolli all hoida, milleks päästjate ja haigla personali jõust jäi väheks, kutsus päästetööde juht

appi kaitseliitlased. Viimased korraldavad perimeetri kaitse ja haigete evakueerimist.

Järgmisel hommikul kella 8-ks koguneb üle poolesaja kaitseliitlase motoriseeritud rännakuga Viljandi politseijaoskonna juurde. Eelmisel õhtul oli neile korraldatud kiire operatsiooni tutvustus ja vajalik esmane väljaõpe. Kella 9 on linna suunduvad teed kontrollpostidega mehitatud ja algab reaalne operatsioon „kõik puhuvad“. Politseile on väljastatud ka enam kui 10 tagaotsitava isiku fotod, näpildid, mille järgi tuleks tagaotsitava kindlaks teha ja kinni pidada. Muid andmeid tagaotsitavate kohta politseinike kasutuses ei ole. Lukustatud linna piiril kestab kontroll kuni kella 13-ni ja selle aja jooksul jõutakse kontrollida enam kui 2000 sõidukijuhti, kellest 14 ka seaduste vastu patustanud on. Ainult näpildi järgi leitakse üles ka 5 tagaotsitavat, kes üritasid linna sisse infiltreeruda. Kontroll on olnud tõhus ja näitab, et meie turvalisust tootvad ametkonnad on heal tasemel ja neile võib loota.

Kella 14 paiku algas Paala tee ja Vaksali tänava ringristmikul õppuse uus osa. Seal oli toimunud „avarii“. Sõiduauto oli sõitnud vastu kütusega tsisternautot. Sõiduautos viibijad ei pääse enam autost välja, juht on raskesti vigastatud. On autode süttimise oht ja see põhjustaks juba tunduvalt suuremat kahju kogu ümbruskonnale. Teate saab häirekeskus ja peagi on kohal päästetöötajad, kes esmalt rakendavad nende käsutuses olevaid vahendeid autode süttimise ärahoidmiseks ja siis asuvad sõiduautos olevaid inimesi päästma lõigates sõna otseses mõttes auto lahti nagu konservikarbi. Selle tegevuse ajal saabuvad sündmuskohta ka „miitingulised“, kes eelnevalt on suht rahumeelselt, aga küllalt lärmakalt meelt avaldanud. „Miitingulised“ hakkavad päästjate tööd segama ja nende korralekutsumisega ei tule sündmuskohal viibivad politseinikud enam toime. Kutsutakse kohale nn märulipolitsei allüksus, kes suudab „miitingulisi“ ohjata ja nad tõrjuda päästetegevuse alalt eemale ohutusse kohta. Kui sõiduautos viibijad on päästetud ja muudki ohud kõrvaldatud, rahuneb olukord, romuks muudetud sõiduauto viiakse ära ja ristmik avatakse taas tavaliiklusele.

„Miitingulised“ aga jätkavad teed Naftabaasi juurde Reinu teel, kus on kavas korda saata midagi enam. Kella 16 paiku ilmuvadki nad plakatite ja hüüdlausestega Naftabaasi juurde. Siia on saabunud ka politseinikke, kes paluvad korraldada lõpetada ja rahumeelselt laiali minna. Sellele aga „miitingulised“ ei kuuletu vaid hakkavad veel enam häälekalt oma soove väljendama. Kui üks plakatit kandnud eriti agressiivne „miitinguline“ politsei poolt kinni peetakse ja käed selja taha väänatakse, hakkavad tema kaaslasel aina rohkem märatsema. Üritatakse kütusestisisterni, mida valvavad kaitseliitlased, süüdata ja kutsutakse ka kohalikke elanikke üles korda rikkuma. See tingib vajaduse kohale kutsuda suuremat ja professionaalsemat politseijõud märulipolitsei näol.

Varsti nad ongi kohal ja hakkavad mässavaid noori mehi piirama, et nende tegevus lõpetada. Paraku see kohe ei õnnestu, sest noored ja nobedad mehed liiguvad kiiresti ja mõnes mõttes ka kaootiliselt ning politseinikel on tükk tegemist, et mässajad lõpuks ikka kokku suruda ja nendest mitmed kinni võtta ja neutraliseerida. Igaks juhuks on kohal ka märulipolitsei varustuses suuremate korraldajate liikvideerimisel kasutatav suur sõiduk veekahuritega, aga mässajate õnneks seda riistapuud seekord vaja kasutada ei ole. Mässumeelsete juhid ja aktiivsemad tegutsesid eraldatult teistest ja sellega on seegi õppuse episood lõppenud. Kogemusi said sellest kõik osavõtjad ja ka õppuse korraldajad.

22. septembri õösel kell 2 paiku teostati „terrorirünnak“ taas Naftabaasile. Seekord juba tõsisemate jõudude poolt. Oli

kuulda mitmeid plahvatusi ja umbes 20 minuti vältel ka tihedad tulistamist nii ründavate „terroristide“ kui objekti kaitsele olevate kaitseliitlaste poolt. Lõppes see intsident siiski nii, et kütusestisisternid jäid süütamata ja terroristidki ei pääsenud objektile. Kuid paar tundi hiljem rünnati üsna intensiivselt maleva staabi. Plahvatusi ja tulistamist kestus oma poole tunni jagu, aga siis lõppes ründajate jaoks ja õppus kuulutati lõppenuks. Loomulikult koristati seejärel staabi territooriumi kaitseks paigutatud traat- ja betoon-tõkked ning laskepesade ehitamiseks vaja läinud liivakotid. Kui hommik koitis oli kõik jälle rahulik ja Sakala maleva staap võis oma normaalset igapäevast tegevust jätkata. See oli lühidalt ülevaade toimunud õppusest kohal käinud toimetaja silmade läbi. Kuidas aga hindasid koostööõppust selles osalenud organisatsioonide esindajad, sellest laseme kõneleda neil endil.

Päästeameti Viljandi päästepiirkonna juhataja Jüri SOOVIK:

rääkis teda usutledes, et selline õppus oli tingimata vajalik, seda enam, et esimest korda oldi õppusel koos Kaitseliiduga. Varem on õppusi korraldatud koostöös politsei ja kiirabiga. Seekordne kogemus koostöö õppusest Kaitseliiduga oli päästeteenistusele väga oluline. Kasvõi olukord haigla evakueerimisel, kuhu me kutsusime kaitseliitlast appi, mida varem polnud tehtud. See oli positiivseks üllatuseks ka haigla juhtkonnale. Tegelikult on hädaolukordade puhul haigete evakueerimine eelkõige haigla enda ülesanne, aga tegelikkuses ju näiteks öisel ajal ja puhkepäevadel on haiglas personali üsna napilt ja oma jõududega ei õnnestu neil kõike vajalikku toimetada. Et seal on võimalik hädavajadusel ka Kaitseliidu abi kasutada, see kogemus haiglal puudus. Suurema ja keerulisema evakueerimise puhul tuleb haiglal paratamatult kasutada kõrvalist abi. Seegi kord oli Tartust

appi kutsutud suur redelauto korviga, sest Viljandi päästekomandol endal praegu redelautot ei ole. Korvredelautod on tunduvalt paremad kuna nendega on tagatud tegevuste suurem ohutus ja saab kõrgematelt korrustelt evakueerida ka erineva raskusastmega haigeid. Õppuse stsenaariumist rääkides selgitas hr Soovik, et stsenaarium selle õppuse osa kohta, mis viidi läbi reede õhtul Viljandi haigla juures, oli koostatud päästeteenistuse poolt ja viidi läbi ettenähtud mahus ja korras. See oli päästekomando plaaniline õppus, mis integreeriti üldise koostööõppuse raamidesse. Päästepiirkonna juhataja hinnangu kohaselt nad said oma ülesannetega õppuse raamides vähemalt rahuldavalt hakkama ja said ka uusi kogemusi. Kogu õppuse üldine juhtimine Kaitseliidu poolt toimus hästi. Olid ühised nõupidamised ja tegevuste kavandamised kõigi osapooltega ning kõigi arvamusi ja ettepanekuid võeti ka kuulda. Algselt olid tahtmised ja kavatsused õppuse stsenaariumi osas tunduvalt suurema haardega, kuid tegevuskava analüüsides ja reaalseid ressursse arvestades jõuti lõpuks optimaalse variandini. Pea poole Eesti ressurside rakendamine selleks õppuseks oleks ilmselt olnud liiga suur suutäis ja see poleks olnud ka vajalik. Ka õppuse ajal oli pidev side Kaitseliidu ja politseiga olemas ning koostöö ja juhtimine toimus nagu see peabki olema. Päästeteenistustel on päästepiirkondade kaupa ressursid ära määratud erinevates olukordades tegutsemiseks ja need kavad on kindlate piiridega ja mahutudega. Seekord sai õppus haigla evakueerimise osas läbi viidud põhiliselt Viljandi päästepiirkonna ressursidega, v.a. korvredeliga auto Tartust. Tegelikult suurema õnnetuse korral oleks pidanud Viljandile appi tulema veel vähemalt 3 – 4 päästekomandot teistest piirkondadest. Viljandi

OMA MAA

Viljandi, oktoober 2013

Mõlgutusi oktoobris

On saabunud porikuu. Mõne kalendri kohaselt ka viinakuu. Igal juhul astub sügis oma võimupiiridesse ja kujundab selliseks ka meie ilma. Kured lähivad – kurjad ilmad, hane lähivad – hallad taga, luigid lähivad – lumi tuleb. Kuid enne lume tulekut on veel üht-teist teoksil või mäletada. 15. oktoobril tähistab meie, kaitseväe, ajakiri „Kaitse Kodu!“ ilmumise aastapäeva. 19. oktoobril tähistatakse hõimupäeva, mida okupatsioonide ajal ei meenutatudki tähistamisest rääkimata ja see on ka kurb päev, sest sellel päeval, aastal 1939 asusid Nõukogude Liidu väed Eestis loodud baasidesse. 20. oktoobril tähistab Kaitseväe Tartu Malev oma 96. aastapäeva. Ja kuu viimasel pühapäeval, 27. oktoobril, tuleb taas öösel kell 4.00 kella keerata, sest on ettenähtud üle minna talveajale. Eks selleks ajaks peaks ka pakilisemad välitööd olema tehtud ja selle võrra enam aega sisemisteks toimetamiseks. See on ka aeg teha kokkuvõtteid möödunud aastast ning hakata tegema kavatsusi eelolevaks aastaks. Küllap on malevates arupidamis ja vaidlusi omajagu, et lõpuks ikka optimaalse tulemuseni jõuda ja seda vähimate võimalike kuludega ressursside suhtes. Õnneks on üks asi valitsuse poolt kindlalt otsustatud, et riigi kaitsevõime säilitamiseks ja kasvatamiseks tuleb mängu panna 2% rahvuslikust koguproduktist. Sellest omakorda ligemale 8% saab ka Kaitseväe oma tegevuste arendamiseks. Seega üks mure – kuidas saada malevate tegevuste toetamiseks vajalik raha – on murtud. See

R.K.

Sakala maleva aastaõppus

Algus lk 1

päästejõu juhataja jäi õppuse tulemustega rahule. Päästeteenistuse tegevust hindasid Viljandi päästekomando inimesed ja Tallinnast Päästeteenistusest olid kohal ainult vaatlejad. Ka päästjad ise olid õppusega rahul, sest see on üks lahutamatu osa kogu päästeteenistuse ülevõtmisest ja harjutamisest on vajalikud. Selliseid õppusi koos Kaitseväe ja sõjaväe vahel korraldada ka tulevikus näiteks kord aastas. Päästeteenistusele on vajalik koostöö selliste organisatsioonide ja asutustega, kus on inimressursi, seda eriti laialdasema ulatusega õnnestuste nagu metsatulekahjud, rabapõlengud jmt. Seepärast on Kaitseväe abiga ka üldiselt arvestatud ning Kaitseväe teetakse päästeteenistuse oluliseks partneriks, kellega asjalikku koostööd tuleb vaid süvendada.

Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri Viljandi politseijaoskonna juht, politseikapten Alvar PÄHKEL: Ka Alvar Pähkel oli veendunud, et selline koostööõppus on tõesti vajalik nii politseile, päästeteenistusele kui ka Kaitseväele, aga eelkõige on see tema arvates vajalik Viljandi linna elanikele, kuna viimase paarikümne aasta

suur raha tuleb riigieelarvest ehk nagu on igal puhul tavaks nüüd öelda – maksimaksja taskust. Selle kõrval pole aga mitte vahetähtis ka see väike raha, mis koguneb kaitseväe liikmemaksudest ja mille otstarbeka ja ökonoomse kasutamise eest vastutavad malevate ja nende allüksuste – malevkondate ja üksikkompaniide juhatused. Liikmemaksud ise aga on üsna visad laekuma. Ometi on liikmemaks organisatsioonis üks kuuluvuse tunnusmärki ja pealegi ei lähe see raha kusagile rändama vaid seda kasutavad kaitseväelased ise. Kui võrrelda kaitseväelase liikmemaksu, 12 eurot aastas, näiteks ühe Eesti meeskoori liikmemaksuga mis on 80 eurot aastas töökaivatele ning 40 eurot pensionäridele ja töötutele ja mis laekub tavaliselt 99% ulatuses, siis näitab Kaitseväe liikmemaksu tasumata jätmise küll ainult hooletust ja väga tuima suhtumist. Pealegi on võimalus raske majandusolukorra tõttu taotleda Kaitseväe liikmemaksust osalist või täielikku vabastamist, aga ka selliseid avaldusi ei laeku, siis mida veel enda õigusteks öelda on? Eelmises Kaitseväe kodukorras oli sätestatud, et Kaitseväe kuulumine on iga Eesti kodaniku auasi. Olgu siis auasjaks ka määratud kohustuste täitmine oma organisatsiooni ees ja oma aatekaaslaste ees. Või on okupatsioonide aastad meilt ka au mõiste ära röövinud? Ei usu. Võtame ennast kätte ja elame ning tegutseme kaitseväelaste väärtustel. Igaüks ju ei sobigi kaitseväelaseks.

XIV kindral Johan Laidoneri Olümpiateatejooks

26ndal septembril, kui ilm oli pilves ja juba mitmel inimesel suusamütsid peas olid, sõitsime 8 noorega Viimsisse. Viimsi mõisa pargis lei-dis aset XIV kindral Johan Laidoneri Olümpiateatejooks, mida Kindral Johan Laidoneri Selts korraldab koostöös Eesti Spordiselts Kalevi, Eesti Kaitseväe ja Viimsi vallaga. Tegemist oli teatevõistlusega, kus igas võistkonnas oli 8 liiget. Võistkonnad olid jagatud võistlusklassideks – kaitseväe ja kaitseväe võistkonnad, põhikoolid õpilased koos noorkotkaste ja kodutütardega, gümnaasiumite poiste võistkonnad, gümnaasiumite tüdrukute võistkonnad, ettevõtteid ja sõpruskonnad ning spordiklubid ja ülikoolid. Kaitseväe Sa-

kala Malevat olid esindamas põhikoolide võistlusklassis järgmised noorliikmed: Oskar Lind, Kaspar Lind, Eero-Sten Põldmaa, Angelika Andrejanov, Marianne Pärtma, Andra Teder, Lisette Põrk, Marleen Riiner. Üks kiirem kui teine.

Stardipaugu tegi pärast kerget tõrget meie endine ket-tahteite sangar ja praegune Spordiselts Kalevi tegevjuht Aleksander Tammert isiklikult ning jooks võis alata. Meie noored andsid endast kõik ja pärast teate üleandmist võttis nii mõnelgi hingamise taastamine ikka üksjagu aega. Siiski tublist pingutusest hoolimata me esikolmikusse ei mahtunud. Kuid see ei olnud ka seekord eesmärk omaette. Oluline oli esiteks meenutada ja mälestada meie auväärset kindralit Johan Laidoneri ning esindada Sakala Malevat sellel traditsioonilisel üritusel.

Henri Paavo
NK noorteinstruktor

tulemuslik, sest vaatamata selle kontrollist etteatamisele leidis 14 transpordivahendi juhti, kes olid alkoholi piirmäära ületavas seisundis. Esmakordselt sai teostatud ka isikute tuvastamist vaid näopildi järgi, kusjuures mingeid lisaandmeid politseinike kasutuses ei olnud. Vaatamata teabe nappusele suudeti 12 isikust 5 otsitavat tuvastada ainult näopildi järgi. See on muljetavaldav tulemus. Loomulikult kontrolliti põhjalikumalt ka neid inimesi, kes mingil põhjusel kahtlastena näisid. Esmakordseks kogemuseks Viljandi jaoskonnale oli ka politsei liikuv juhtimispunkti ehk nn staabibussi kasutamine. Üldjoontes õppuse stsenaarium arvestas politsei võimalustega ja vajadustega. Aga siiski kogu tegevus stsenaariumi järgi täpselt ei kulgenud. Kahjuks olid mõned n.ö. vastutegevust korraldavatest isikutest saanud valesti aru oma osast ja tulid õppusele mitte päris kainenena. Nad tuli lihtsalt kõrvaldada ja selle võrra jäi vastutegevust imiteerivaks isikute hulk väiksemaks ja niigi tuli neid kohale vähem kui esialgselt oli kavandatud. Stsenaariumi kohaselt oleks nende arv pidanud olema võrdne märulipolitseinike arvuga, aga nüüd tuli osa märulipolitseinike mängust välja jätta ja sellest on kahju, sest neile võimaldub niigi vähe taolisi õppusi korraldada kuna nad tegelevad selle alaga oma põhitöö kõrvalt. See oli väike pettumus, mis aga üldmuljet palju ei rikkunud. Kahjuks ei osanud hr Pähkel veel öelda, milline oli õppuse hindajate arvamus

politsei mõnede tegevuste kohta laupäeval, sest tagasiside Politsei- ja Piirivalveameti asjaomastelt esindajatelt laekub alles oktoobrikuu teises pooles. Viljandi politseijaoskonna töötajad, kes õppusel osalesid jäid õppusega väga rahule. Nagu hr Pähkel mainis – emotsioon oli laes. Oli ka põhjust, sest õppus oli erakordne, ilm oli ilus ja Kaitseväe toitis kõiki õppusel osalenuid korralikult.

Ja lõpuks õppuse „Mulgi mäss 2013“ üldjuht, Kaitseväe Sakala Maleva pealik, mjr Kalle KÖHLER:

Pisut väsinuna, leidis major Köhler siiski aja, et vastata mõnele küsimusele möödunud koostööõppuse „Mulgi mäss 2013“ kohta. Küsimusele: kas maleva koostööõppus Politsei- ja Piirivalveametiga ja Päästeteenistuse täitis oma eesmärgi koostöö osas?, vastas major Köhler ainsa kindla sõnaga – „Jah!“. Seda, kas taoline koostööõppus motiveerib ka kaitseväelasi ja millega nimelt, ei osanud mjr Köhler koheselt vastatagi, sest kaitseväelased tegutsesid erinevates kohtades ja kõik ei saanud kõikidest harjutustest osa võtta. Möödunud õppuse stsenaarium oli koostatud olemasolevaid ressurssi ja ka väljaõppe ning partnerite vajadusi arvesse võttes ja oli tulemusi ning teiste asjaosaliste arvamus hinnates üsna optimaalne. Muidugi ei saanud maleva pealik jääda rahule õppusest osavõtnud kaitseväelaste arvuga. See oleks soovitud võinud olla isegi poole suurem, aga nagu ta nentis,

ega üle oma varju ei hüppa ja olukord on selline nagu ta on. Kindlasti saab maleva sisest koostööd ja suhtlemist tihendada tulevikus ka rohkem kaitseväelaste kaasata. Oma jälje jätab praegu kindlasti ka kaasaja inimeste olemusvõitlus oma igapäevase elu ja sisetuleku korraldamisel, sest paljud kaitseväelasedki on ajutiselt lahkunud tööle välismaale. Kaitseväe on ju läbilõige Eesti ühiskonnast. Kindlasti on Kaitseväe inimressursi poolest suurim tegija teiste osalenuid koostöö partneritega võrreldes, sest malev suudab 60 minuti jooksul peale häiresignaali saamist endiselt välja panna suure hulga inimesi, teistel seda võimekust ei ole.

Kuna sellest õppusest kostus palju positiivseid signaale, siis annab see kindlasti julgust korraldada taolisi koostööõppusi ka tulevikus ja siis juba paremal tasemel, seniseid vigu ning vajakajäämisi vältides. Möödunud õppus tõi välja olukordi, mis võivad esineda ka tegelikult ja kuna neid lahendati suhteliselt edukalt juba selle õppuse käigus, siis see eeldab, et taoliste olukordade lahendamiseks on juhtimise kui täitmise osas tulnakkas teha koostööd. See on igati positiivne tulemus. Ilmsiks tuli ka see, et massirahutuste puhul oleks hea, kui olukorra juhtimisel oleks kindlad reeglid ja kindel juhtimine, muidu võib olukord kontrolli alt väljuda. Samuti peaksid kõik õppusest osavõtnud kinni pidama endale võetud kohustustest ja täitma need tingimused, mida nad on eelnevalt lubanud.

Õppuse korralduse poole pealt tuleb edaspidi avalikus ruumis tegutsemisel pealtvaatajatele selgeks teha, et tegemist on ikkagi õppusega ja mitte teatrietendusega. Kogemus on seegi, et seekord mõned linnakodanikud võtsid kohalikus ajalehes ilmunud teadet ja Eesti Raadiost kõlanud kohaliku korrespondendi üleskutset kui kutset etendusele ja paar suvalist linnakodanikku püüdsid isetegevuslastena koguni mängu sekkuda. Õppus on ette nähtud ikka ainult sellest osavõtjatele ja seda peab oskama kõigile selgitada ka meedia töötajad. Kui nad seda ei oska, siis tuleb ka neil veel palju militaarvaldkonnast õppida, et oma elukutses asjakohaselt esindada.

Eks igat asja annab ikka parimini teha, aga kaitseväelasi piirab paljuski ajaresurs. Suuremaid õppusi saab kaitseväelastele teha ainult nädalavahetustel ja maksimaalselt 2 päeval – reede õhtust pühapäeva lõunani. See määrab ära ka õppuste atraktiivsuse ja efektiivsuse piiri. Õppust väisanud Kaitseväe ülem, brigadikindral Kii-li, sooviks oli saada teavet nendest kitsaskohtadest ja probleemidest, mille õppus välja tõi. Seda maleva pealik ka lähapäevil korraldab. Aga õppus selleks ongi, et kitsaskohti ja aeg-ajalt ette tulevaid muudatusi välja selgitada ja neid tulevikus vältida. Jõudu ja edu edaspidiseks kõigile osalejatele.

Rein Kikas
Oma Maa toimetaja

Noorte Kotkaste ja Kodutütarde militaarlaager

Augusti kuu vihmad ning õine jahedus andsid märku, et suve lõpp on lähedal. Lisaks algas septembri algusega ka kool ning paljud lapsed võtsid ranitsad selga ning kolisid murulapidelt klassiruumidesse. Kõik märgid näitasid seda, et oli aeg üheskoos metsa madistama minna!

Septembrikuu kuuendal kuu-päeval, alates kella 16st, hakkasidki noored tasapisi Sakala maleva staabi juurde kogunema, laagriks vajalik varustus kottides ning ootusärevus silmades. Laagri jaoks jagati noored kahte vanusegruppi: nooremad vanuses 7-12 aastat ja vanemad 13-18 aastat. Lisaks jaotati noored igas vanusegrupis veel eraldi jagudesse ning igal jaol oli erinevat värvi käepaelad. Näiteks noorematel oli kaks poiste jagu, käepaelte värvid järgi helerohelised ja lillad. Roheliste jao juhiks oli noorkotkaste rühmajuht Gunnar Hunt ning lillade jao tegevuse eest vastutas Rasmus Meriküll. Noorema vanusegrupi kodutütred oli samuti kaks jagu. Kollaste käepaeltega jagu oli rühmavanema Kerstin Kääriku juhtimisel ning roosade käepaeltega jagu rühmavanema Moonika Pärna hoolsa pilgu all. Vanemas grupis olid suures ülekäalus poisid. Tumeroheliste ja siniste käepaeltega jagude vastutavaks olid endised noorkotkad ja praegused kaitsepolitseinikud Andris Sild ning Martin Remmer. Hallide käepaeltega allüksuse tegevuse eest vastutas Tõnis Kotsar ja Anne Sepik juhendas vanemate kodutütarde jagu.

Kui noored olid registreeritud ja jagudesse jaotatud, oli käes aeg pidada avakõned. Sõna võtsid noorteinstruktorid ning Kodutütarde Sakala Ringkonna vanem Urve Loit. Head sõnad kaasa antud, mehitati DAF-ide ning rännak Väluste laskevälja poole võis alata. Taustaks võib öelda, et elav huvi laagri vastu oli üllatuslikult suur. Oli oht, et kooli alguses on noortel niigi palju erinevaid ettevõtmisi ja tähtpäevi ning osavõtt võib jääda kesiseks, kuid õnneks need kartused olid alusetud. Meie ettevõtmisele registreeris 110 noort ning realselt kohale tuli

101, mis on märkimisväärne arv ning läbiviijaid, koolitajaid ning rühmajuhte oli kokku 30. Reede hommikul oli laagri ettevalmistuse grupp juba Välustes. Koristati laagriplatse, pandi telgid püsti ja toitlustuse meeskond hakkas tegema ettevalmistusi õhtusöögiks. Selle eest, et noortel oleks kõhud täis ja kaotatud energia saaks taastatud, hoolitsesid rühmajuhid Enno Teiter, Tiina Türk ja kaitsepolitseinik Elvo Suigusaar. Peab mainima, et toidud olid väga maitsvad ja keegi ei pidanud küll nälga tundma, sest alati sai toitu ka juurde võtta. Elvo vastutas ka laagri üldise meditsiiniteenistuse eest. Õnneks tal selles osas palju teadmisi ei olnud. Ainult mõned väikesed haavad tuli näpuotstel kinni plaasterdada.

Reedel kell 19 jõudsid lapsed väljaõppe alale ning toimus nende majutamine telkidesse. Kui kõigil oli oma magamiskoht väljajaadatud ja ettevalmistatud, oli aeg kõhud täis süüa ja tegevustega alustada. Esimesel õhtul mängisime tutvumismängu nimega „Lammaste lugemine“. Noored said tutvuda nii üksteisega, kui ka väljaõppe alaga. Mängiti niiviisi, et noor pidi oma jaonõrist kinni hoidma ning liikuma aja peale jaokoolesse läbi erinevate punktide. Igasse punkti jõudes tuli neil teatud arv kordi lamba moodi määgida. Muidugi oli igas punktis ka ülesanne, mille jagu edukalt sooritama pidi, et järgmisesse punkti saaks edasi liikuda. Mängule andis vürtsi ka see, et väljas oli juba pimedamaks läinud ning tänu sellele

välkused taskulambid tähistava all. Mida tehakse siis, kui und ei tule? Loetakse lambaid! Meil said lambad loetud ja oligi käes öörahu aeg, sest järgmine päev oli juba täielikult väljaõppe päralt.

Laupäeval oli vanematel jagudel äratus kell 06.30 ja noorematel kell 07.00. Korraldati hommikuvõimlemine ning pesti silmad ja hambad. Kell 8 oli hommikusöök ning kella 9 paiku algasid esimesed tunnid. Noortematel oli tunniplaanis kaks teemat: esiteks maskeerimine, varjumine ja varjatud liikumine ning teiseks käemärgid ja liikumisviisid. Esimest tundi viisid noortele läbi rühmajuhid Antonina Eek ja Romet Koser ning teist tundi rühmajuht Raul Astel ja kaitsepolitseinik Harri Valge. Vanemal grupil oli neli erinevat teemat: relvaõpe, maskeerimine/varjatud liikumine, luureõpe ja käemärgid/liikumisviisid. Relvaõpet viis läbi nooremveebel Oscar Moks, maskeerimist nooremseersant Viljar Semjonov, luureõpet kaitsepolitseinik Rainer Sillaste ning käemärke õpetas kapral Ditmar Martinson. Noorem grupp õppis taas kõhud täis ja noored said nautida vaba aega. Ilmadega vedas meil pööraselt – taevast polnud mitte ühtegi pilve. See tähendas seda, et ilusa ilmaga kasutati ka ujumise võimalust. Pärast värskendavat suplust oli aeg jälle tegutsema asuda. Nooremad said luurekäsu ning nüüd oli neil võimalus kõike õpitut kasutada. Enne ülesande täitmist maskeeriti näod ja riputati riietuse külge oksid ning puulehti. Noored pidid leidma kontaktisiku, kes suunas neid luuratava objekti suunas. Sel-

gus, et objektile olevat nõiad, kes olid koguni Väluste küla elanikke ehmatamas käinud. Meie vaprad noored aga nõidu ei kartnud ning vaatamata sellele, et ka neid alguses luurati, võeti vastu otsus nõidadele tuul alla teha. Nõiad jooksidki kabu-hirmus metsa pimedusse. Noored leidsid metsast üles ka toru, mille sees oli loits. Lausime kõik koos seda loitsu: „Tütred, kotkad valvavad siin! Kurjad nõiad kaduge siit!“ ning nõidade võluvägi kadus ja nõiad muutusid kärnkonnadeks. Vähemalt keegi olla seda näinud ja rääkis meile nii. Suur töö oli tehtud ja õhtu jätkus õhtusöögiga ning viktoriiniga.

Kella neljaks oli ka vanematel jagudel tunnid läbi saanud ning nauditi vaba aega, käidi ujumas ning pikutati või muljetati laagriplatsil. Siis sõid ka nemad kõhud täis, kuid aega leiba luusse lasta polnud. Tuli neilegi luurekäsk. Saabus teave, et Väluste laskevälja lähedal on üks hoone, kus liiguvad kahtlased isikud kes räägivad võõras keeles. Kuna meie olime seal läheduses, otsustasime oma piilurid välja panna. Neli jagu saadeti mahajäetud hoonet luurama, iga jagu luuras objekti ise külje poolt. Ja siis läks äkki madin lahti! Ise arvasime, et küllap on tegu eksinud turistidega aga õhtul väga täpset luureteavet saades tuli välja, et alal oligi olnud neli meest, kel näod olid kinni kaetud ja kes rääkisid segases vene keeles. Lisaks sellele olid nad ka väga agressiivsed – paugutasid oma AK-4 ja üritasid meie luurajaid kinni püüda. Meie noored aga kasutasid päeval õpitut väga oskuslikult ning kuigi vastane liikus tihtilugu meie noortest

vaid meetri kauguselt mööda, siis hea maskeerimis- ning varjumisoskus päästis nad vangi sattumast. Kui kõik jaod kell pool kümme tagasi laagriplatsile jõudsid, siis analüüsime jagude tegutsemist ning saadud teavet. Eduka päeva lõpetuseks grillisime koos noorema grupiga vorste.

Pühapäeval jätkasime sarnase hommikuse rutiiniga, kuid tunnid olid uute teemadega. Noored tegid rihvarjutust ja õppisid salakirja, mida õpetas Ingrid Toomtal. Riviõpe on väga oluline, sest meie organisatsioon käib ju tihti pidulikel ettevõtmistel ja paraadidel, kus tuleb rivi korras liikuda. On väga oluline, et noored juba varakult elementaarsed riviõpped omandaksid. Siinkohal tuleb kiita nii meie riviõpetajaid kui ka noori, sest tunni lõpuks marsisid noored väga eeskujulikult ühte takti ning käsklustest saadi ka õigesti aru. Noored olid tõesti väga tublid! Pärast lõunasööki moodustati kuueliikmelised võistkonnad ning läbiti mõistatuste rada, kus tuli kasutada teadmisi salakirjast. Vanema grupi noored said sel päeval märki lasta püstolkuulipildujast,

õpiti telkide ülespanemist ning mahavõtmist, ühes punktis toimus ka teadmiste test ning Elvo Suigusaare eestvedamisel õpiti baasteadmisi esmaabist. Kui kõik punktid läbitud said, oligi kell juba nii kaugel, et tuli hakata otsi kokku tõmbama. Puhastati relvad ja laagriplatsid ning koguneti riviplatsile, kus toimus autasustamine ning öeldi lõpusõnad. Ja algaski kojusõit.

Lõpetuseks võib öelda, et selle laagri korraldamine ületas meie ootuseid. Noorte osavõtt oli aktiivne, nende tahtmine suur ja silmades oli aina sära. Lisaks kogu meeskond, kes noortega tegeles olid suurepärase ja olemis kindlad, et ka nemad said väga tugeva positiivse laengu sellest laagrist. Meie noorteinstruktoritena igatahes oleme väga õnnelikud, et meil on nii vahvad noored ja nii tublid juhid. Täname veelkord kõiki, kes laagriga suuremal või vähemal määral seotud olid!

Tiina Ott ja Henri Paavo
Sakala maleva
noorteinstruktorid

Saatsime huvilised Viljandi terviserajale seiklema

Septembrikuu teisel laupäeval lähetasid Sakala naiskodukaitsjad ümber Viljandi järve seiklema kuusteist võistkonda. Igas võistkonnas oli kolm kuni viis liiget. Orienteerumismängu „Sakala seiklus“ eesmärk on pakkuda peredele ja noortele sportlikku tegevust ning tutvustada naiskodukaitsete tegemisi laiemalt.

Ilm oli päikesepaisteline ja kuiv, ent küllaltki tuuline. Kui me helesinise Naiskodukaitsete sildiga telgi Viljandi järve randa püsti saime, hakkas kohe hulgani osalejaid kogunema. Hea meel oli näha, et seiklema tulid nii kolme- kui kolmekümneaastased. Eriti rõõmustav oli aga asjaolu, et ka kaks Tartu naiskodukaitsjate võistkonda meie ettevõtmisel osalesid.

Korraldajate suurim hirm oli see, kuidas korraga mitu ettevõtmist Viljandi järve randa ilma üksteist segamata ära mahuvad? Toimusid ju sa-

mal ajal Viljandi järvel Eesti meistrivõistlused veemoto spordis. Kunstmuru väljakul peeti rahvusvahelist saapaheitevõistlust, linnastaadionil toimus hokiklubi kümnevõistlus ja hiljem veel teivashüppe seeriavõistlus. Tegelikult oli see aga just tore, et seiklejad said enne teele minekut ja peale oma seikluse lõppu imetleda veemootorsõidukeid ning vaadata saapaheitmist. Esimesele eelregistreerunud võistkonnale andsime stardi kell kümme hommikul ja sealt alates iga viie minuti järel lähetasime rajale uue võistkonna. Võistkonnad pidid kaardi järgi orienteerudes läbima ligikaudu tosin kilomeetrit pika raja ning lahendama üheksas kontrollpunktis erinevaid ülesandeid. Nendes ülesannetes kajastus Naiskodukaitsete lai tegevusvaldkond, aga midagi ülekeerulist neis ei olnud. Toitlustuse punktis tuli osalejatel tunda kõõgiluju, kodutütarde

punktis tuli osata sõlmi teha jne. Tuli sooritada ka sportlikke ülesandeid, teada esmaabi- ja sõduritarkusi ning seiklusraja asukohast lähtudes päriti ajaloo punktis teavet Viljandi ümberjärve jooksu ajaloo kohta. Peamiselt korraldasid ülesannete esitamist naiskodukaitsjad, aga kaasatud olid

ka noorkotkad, politseinikud ja päästeametnikud. Tagasisides kiitsid mitmed osalejad päästeameti lahinghargnemise ülesannet aja peale ning leidsid, et ülesanded olid valdavalt huvitavad ning harivad. Seiklusretke lõpp oli taas rannas, sõudepaatide laenuskooha lähedal. Naiskodukaitsjad

Malle ja Lea turgutasid kõiki vapraid raja läbinuid frikadellisupiga. Tavapärasest erinevalt me sel korral „Sakala seikluse“ üldvõitjat välja ei kuulutanud. Leppisime kokku, et kui igas kontrollpunktis kohtunik valib välja sealse ülesande kõige paremini sooritanud võistkonna ja premeerib meenega, siis saab osalejaid rohkemgi tunnustada. Kõik seiklusrada läbinud võistkonnad said

valida endale temaatilise külmikumagneti, taskupeegli või rinnamärgi.

Eriti hea meel on korraldajatel taas nendest osalejatest, kes on „Sakala seiklusel“ osalenud alates esimesest korrast, seega juba neljandat aastat järjest. „Sakala seiklust“ oleme varem korraldanud ka Viljandi kesklinnas ja Peetrimõisas. Osalejate arv on püsunud pea samal tasemel.

Naiskodukaitsete Sakala Ringkond ütleb suure tänu kõigile osalejatele ja ka kontrollpunktide kohtunikele! Kohtumiseni järgmisel seiklusel või... kes teab, ehk mõnel teisel Naiskodukaitsete poolt korraldatud ettevõtmisel või koguni õppusel? Tulge meiega, teil saab olema huvitav ja lõbus.

Lembe Lahtmaa
NKK Sakala Ringkonna
avalike suhete grupi juht

Uusi töötajaid

Alates 06. maist 2013.a. töötab Kaitsealiidu Sakala malevas instruktor-koolitajana **nooremseersant Martin Link**. Ametikohta ülesandeks on sõjalise väljaõppe tegevuste ettevalmistamine ja läbiviimine malevas.

Martin Link on sündinud 25. oktoobril 1981. aastal Kilingi-Nõmmes. Lõpetanud Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi. Aastatel 2000 – 2003 õppis Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis sotsiaaltöö kor-

ralduse erialal. Ajateenistuse on läbinud Pärnu Üksikus Jalaväepataljonis granaadiheituri abi ametikohal. Peale ajateenistust sattus mitmete juhuste kokkulangemise tõttu Viljandimaale, kus töötas kuni käesoleva aasta maikuuni Pärsti vallavalitsuses sotsiaaltöö spetsialistina. Kaitsealiidu Sakala Maleva liikmeks astus 2008. aasta kevadel. 2012. aastal lõpetas Kaitsealiidu Pärnu Kolledžis sotsiaaltöö kor-

peale seda on täitnud KL Sakala Maleva Linnuse Üksikkompanii 1. jalaväerühmas jaoülemade ülesandeid. 2013. aastal omistati talle nooremseersandi auaste. On vabaabieline ja kasvatab kahte poega. Tööst vabal ajal meeldib talle kuulata muusikat, lugeda, mängida kitarri ning maleva väljaõppeülemade ja teiste instruktorite valvsa pilgu all õpida kalapüüdmise kunsti.

Alates 2. septembrist 2013.a. töötab Kaitsealiidu Sakala malevas instruktorina **veebel Kaido Toomemägi**. Tema peamine tööülesanne on hetkel Väluste laskeväljaga seonduv tegevus. Selle kõrval tegeleb ka tava-pärase instruktoriga, viib läbi nii teoreetilist kui praktilist väljaõpet.

Kaido Toomemägi on sündinud Pärnumaal. Põhikooli on lõpetanud Kilingi-Nõmmes ja seejärel on õpinguid jätkanud Pärnumaa Kutsehariduskeskuses.

Peale ajateenistust jätkas teenistust Scautspataljonis soomukisihuri ametikohal. On osa-

lenud välisoperatsioonil Iraagis. 2008. aastal asus teenima Lääne Kaitseringkonnas relvastuselaos laohoidja ametikohal. 2013.a aprillist kuni augustini teenis 1. Jalaväebrigadi Tagalapataljonis laskemoonalos laohoidja ametikohal.

Ajateenistuses olles omistati talle 2003.aastal nooremseersandi auaste, 2004. aastal ülen-dati seersandiks, 2008. aastal lõpetas Kaitseväe Lahingukooli ja ülendati nooremveebliks ning 2013. aastal 1. Jalaväebrigadiis teenides ülendati veebliks. Kaido Toomemägi on saanud täiendavat väljaõpet järgmistel kursustel:

inglise keele kursusel – kesk-tase, Lääne Kaitseringkonnas; tankitõrjeraketi Milan raketi-

kompleksi täiendkoolitus, Viru jalaväepataljonis; taktikaliste laservestide koolitus, 1. Jalaväebrigadis; relvuri kursused.

Talle on annetatud Eesti Kaitseväe eeskujuliku teenistuse rist ja kaks USA sõjaväe rinnamärki. Perekonnaseisult veel vallaline. Vabal ajal tegeleb enda vormis hoidmisega. Mängib võrk- ja korvpalli. Püüab 3 korda nädalas käia jõusaalis. Loeb huviga sõja teemalisi raamatuid. Eriti meeldib talle oma koeraga metsa all jalutama käia. Seal tulevad head mõtted ning see keskkond hoiab ka vaimu värskena.

Vastupanuvõitluse päev

Juba kolmandat korda tähistas Eesti Memento Liit (EML) Vastupanuvõitluse päeva. Seekordne sündmus toimus koostöös IRL-i, Tallinna Linnavalitsuse ja kutsutud külalistega. Eesti Memento Liidu liikmetest osales 22. septembril kell 12.00 Vabadussõja Võidusamba jalamil toimunud ettevõtmisel Tallinna, Harjumaal, Tartumaa ja Valgamaa Ühenduste esindus, Läänemaa Memento ning Rakvere Memento. Vastupanuvõitluse päeval kõnelesid päeva tähtsusest regionaalminister Siim Valmar Kiisler, IRL-i esindajana Tarmo Kruusimäe ja EML-i

esindajana Leo Õispuu, kes luges ette juhatuses esimehe Enn Tarto kõne. Päeva tähistamist austas oma kohalviibimisega ja kõnega Eesti saadik Euroopa Parlamendis Tunne Kelam. Ülesastumist juhtis Eesti Õigusvastaselt Represseeritute Liidu Memento Tallinna Ühenduse juhatuses liige Anne Eenpalu. Võidusamba jalamile asetasi leinakimbud EML-i liikmesorganisatsioonide esindajad.

Enn Tarto
Eesti Memento Liidu
juhatuses esimees

Enn
Tarto –
„75“

Tegevus helikopterite vastu

(algus Oma Maa nr 165)

Ka lõhkeainega ja raskete kildmiinidega on edukalt võideldud helikopterite vastu. Mingisse tunni paigutatud 1-2 kg lõhkeaine kogus, mille peale on laotud metallirämpsu (kange, trosse, kette jne.) on sisside poolt kasutatuna alla lasknud nii mõnegi helikopteri viimastel aastakümnetel peetud väiksemates sõdades. Selliseid lõkse on plahvatama pandud nii varitseva vaateleja poolt kui ka rootori poolt tekitatud tuulele reageerivate sütikute abil. Olgu mainitud, et Vietnami sõjas keelati ameeriklastel kasutada vanu maandumiskohti kui need ei olnud pideva valve all. Umbes samadel aegadel hakati kasutama ka nn. helikopterimiine. Suunatud kilde paiskav tugev laeng suunati sinna, kus arvatavalt helikopter pidi lendama ja plahvatuse tekitas varjes olev võitleja. Sellist vahendit võib kasutada nii tulistamist sooritava hõljuva kopteri vastu kui ka transpordikopteri vastu. Kaitsele asunu peab kindlasti arvestama kopteri poolt kasutatavat taktikat ja sellega seoses kindlaks tegema eeldatavad kohad, kus kopter võib end tulistamiseks hõljuma seada või kuhu ta võib maanduda. Siinjuures tuleb aga arvesse võtta järgmisi asjaolusid:

- lahingukopter ei hõlju meel-sasti madala vee kohal kuna vesi ebakindla elemendina võib põhjustada üllatusi õhkpadja mõjude osas ja lisaks sellele veepritsmed raskendavad kopteri meeskonnalt nähtavust;
- helikopterid üldse väldivad hõljumist sellistes kohtades, kus rootori poolt tekitatav õhuvool tõstab üles tolmu, liiva, heinakõrsi, kuivi lehti jms. Lisaks sellele, et need tunduvalt vähendavad nähtavust, eelmainitud elemendid sattuvad mootori õhuvõtu avadesse ja selle kaudu märgatavalt võivad

• Helikopter MI – 8

• Ründe- (lahingu-) kopter KA – 52 „Alligator“

kulutada või isegi vigastada mootorit ennast;

- kui eelnimetatud õhuvool jõuab kaasa haarata ka suuremaid esemeid nagu papi või vineeri plaate, kangaid jms., võivad need rootorini jõudes lausa kopteri hävitada;
- helikopter hakib oma rootoriga puude lehestikku ainult filmides. Kui vaid ühe rootorilaba ette sattub selle pöörlemist takistav ese, päästab see valla ahelmurdmise kõikides labades ning need eralduvad ning kopter kukub otse alla. Sellise tehnilise lahenduse eesmärk on ära hoida rootori tasakaalust väljaviimine laba rikke korral. Kuid selline olukord kindlasti põhjustab kopteri ja selle meeskonna hävinemise kopteri juhitamatu pöörlemise tagajärjel;

- sabarootor on kopteri hõljumise juures üks tähtsamaid juhtimismehhanisme. Just see hoiab ära kopteri kere püsivuse stabiilsena, et pearootor ei paneks kopteri korpust pöörlema. Sabarootori juhtimiseks vajalikud hoovad ja trossid asuvad sabarootori sees. Kui need seadmeid või sabarootorit ennast hõljumisel vigastada, siis ei ole enam võimalik helikopterit juhtida ja see kukub alla. Otse lendav kopter võib aga lendu jätkata ka sabarootori või selle juhtimiseks vajalike seadmete vigastuse korral ja suudab sooritada ka juhitava maandumise kui sabarootor jääb põhiasendisse ja sabapoom hoiab stabiilset lennuasendit. Kuid hõljuda selliselt vigastatud kopter enam ei saa;

- kopteri rootorite suuremad vaenlased on elektri- ja telefoniliinid, maapinnast kõrgemal paiknevad trossid, köied ja muu selline. Mõningatel juhtudel saab selliste vahenditega takistada kopteri tegevust teatud aladel (jõesängide kohal ja kõrgemate küngaste vahelisel alal). Kus muude vahenditega on kopteri tegevuse takistamine raske või võimatu.

Enda kaitmine kopteri teostatava vaatluse eest on üllatavalt raske. Hõredas või sügis-talvisel ajal lehetus metsas tuleb pöörata eriti suurt tähelepanu võitlejate ja muu varustuse moondamisele. Kuigi maa pealt vaadates võib tunduda, et kasvavad puud kaitsevad helikopterit teostatava vaatluse eest, siis tegelikult on ka üksik inimene seal hästi nähtav, kui maskeerimine on olematu või halb. Kopteri liikumine tekitab samasuguse nähtuse, kui näiteks rongiga või autoga teatud kiirusel sõita mööda varbarast. Paigaldistes ei näe läbi targa rohkem kui pisikest tükikest teiselpool olevast alast. Vaadeldes sedasama aga liikuvast vahendist ilmneb nn. „filmiefekt“ ja isegi tihe varbaed nagu kaob vaateväljast paljastades kõik selle taga oleva. Õigupoolest vaid tihe okaspuumets, eriti kuusemets, annab tõelist kaitset madallennul sooritatava õhuvatluse eest.

Meie kaitseväge ja Kaitsealiidu õppustel ja harjutustel on viimastel aegadel hakatud kasutama neidki väheseid lennuvahendeid mida meil kasutada on. Peame aga silmas pidama, et potentsiaalsel vastasel on selliseid vahendeid tunduvalt rohkem ja need on ka oluliselt paremini varustatud nii õhuvatluse seadmetega kui ka relvastusega. Seega on vajadus teavitada meie võitlejaid nendest ohtudest, mida õhust võib tulla ning osata end kaitsta või tulemuslikult võidelda selliste ohtude vastu.

Eestis ja maailmas üldse on palju inimesi, kes tahavad silma paista ja vähe neid, kes seda väärivad. Viimaste hulka kuulub Enn Tarto. Tema elu on olnud ka keskmise eestlase omaga võrreldes mitmeti raskem: okupandid tapsid ta isa, kui Enn oli põlvkonnane, alandasid ja kiusasid taga ta ema ning märgistasid ta vaenlaseks juba koolieas. Ennust sirgus aga mees, kes ei murdunud, nagu juhtus paljudega, vaid astus ülekohtule vastu. Järgnes kolm vangistust väikeste vahedega, mille jooksul okupantidele kuulekad ametimed hoolitsesid selle eest, et Enn ei saaks korralikku tööd ega lõpetaks ülikooli. Tema oli määratud katlakütja seisusesse. Kui „murdmatu“ orjariik lõpuks murenes, millele aitas kaasa

Ennu aastatepikkune võitlus, mis päädis Balti Apelliga, hakkas Enn taastama Eesti Vabariiki. Teda valiti tohutu hääle hulgaga Riigikokku, seda kolm korda järjest, kus ta hoolitses riigikaitse, sh Kaitsealiidu taastamise eest ja saavutas Noorte Kotkaste rahastamise omaette eelarvetele.

Enn Tarto on pidevalt selgitanud Lääne maailmale kommunismi kuritegelikkust olemust ja ida propaganda valelikkust. Mugavalt elanud eurooplastel on seda ebamugav uskuda, sest kommunismi esiletõus oli neilgi paraku oma osa. Enn teab, et eestlastel pole ohud möödas ja tema lastel ning lastelastelgi tuleb olla varpel. Kaitsealiidu Sakala Malev soovib juubilarile südamest õnne ja tugevat tervist.

Sakala maleva sünnipäevalised oktoobrikuus

Juhan LOIT	70
Ants KALAM	60
Hanno PRIKS	50
Helina EELMAA	40
Antonina EEK	40
Vika ZIEDS	35
Tõnis HIOB	25

OMA MAA

Tellimisnumber 00911

Toimetus	KL Sakala Malev Peetrimõisa 71073 Viljandimaa
Väljaandja	Kaitsealiidu Sakala Malev pealik mjr Kalle Köhler, lauatel 717 9201, faks 717 9200 Rein Kikas 5331 3274, e-mail: rein.kikas@mail.ee
Toimetajad	Tiina Ott 5855 5092, 717 9217 e-mail: tiina.ott@kailseliit.ee